

DEBATT

Redaktör Carina Stensson Bitr redaktör Björn Jorner

Debattredaktionen debatt@svd.se Telefon 08-13 51 49

Webb: SvD.se/debatt Twitter: twitter.com/SvDDebatt Facebook: SvD Debatt

Debatt | Arbetsmiljö

Ledighet löser inte arbetsmiljöproblem

Lösningen på stress och ohälsa på arbetsplatser är inte att vara ledig eller att arbeta mindre. Ändå är det just dessa åtgärder som analyseras i regeringens utredning, skriver Peter Munck, vd för Sveriges Företagshälsor.

SvD.se/naringsliv/debatt

→ SvD.se

Foto: Henrik Montgomery/TT

Mest lästa debatten veckan som gick:

1. Grundlagen sätter stopp för regeringens förslag
2. Systemet med fritt skolval måste bytas ut
3. S hjälper till att finansiera ett skuggsamhälle
4. Farligt bygga försvaret på gissningar om sannolikhet
5. Porrindustrin – en laglig hallickverksamhet

Debatt | EU

Sverige stärks med Merkel och Macron

EU står inför det viktigaste vägskalet sedan unionen grundades: fördjupat samarbete eller uppluckring. Vi ser med oro på att övriga partier i riksdagen vill att EU ska växla ner samarbetet. Det skriver Jan Björklund och Cecilia Wikström från Liberalerna samt Joar Forsell, Luf. SvD.se/debatt

Kriminella måste låsas in snabbare

Politikernas tal om hårdare tag missar de konkreta problemen i rättskedjan. Stora och genomgripande förändringar krävs om rättssystemet ska kunna fungera bättre. Om för få döms till ansvar för de brott som begås tappar medborgarna gradvis tron på rättsstaten, skriver Stefan Steiner, polis inom grov och organiserad brottslighet.

Att polisen är underbemannad tycks nästan alla vara överens om idag. Arbetet med att utöka antalet färdigutbildade poliser i storleksordningen som nu diskuteras kommer att ta många år. Det är bra att den processen startar nu, även om man borde ha inlett den för många år sedan.

Fler poliser är dock långt ifrån hela lösningen. Polis och åklagare behöver nya arbetsmetoder. Domstolarna måste kunna döma till längre straff. Hela rättskedjan måste bli snabbare på att hantera brottslighet.

Vi har en lagstiftande makt som, såvitt jag hör i debatten, vill se längre straff för kriminella. Fler brottslingar skall låsas in på längre tid. En politisk vilja i den riktningen har man kunnat höra från en majoritet av väljarnas företrädare. Vad som krävs då är inte bara ord i stil med "gängkriminella ska ha dubbla straff" (Tobé) eller "är man grovt kriminell skall man sitta i fängelse" (Löfven).

Vad som behövs är framförallt tre saker:

1. Att genom lagstiftning tvinga fram längre straffpåföljder för upprepad brottslighet.
2. Möjlighet att påverka strafftiden för misstänkta genom att samarbeta i utredningen.
3. Kraftigt korta ned reaktionstiden mellan brottet och straffet.

Längre straffpåföljder för upprepad brottslighet skulle kunna uppnås exempelvis genom att ändra reglerna för hur domstolar skall "värdera" olika typer av brottsliga gärningar.

Idag når den kriminelle relativt snabbt en "straffvärdesnivå" som han inte kan överskrida oavsett hur många brott av samma brottstyp och samma straffvärde han begår. Vanliga exempel på brott av denna typ är bedrägerier och stölder av olika slag. När man nått "straffvärdestaket" har det i princip ingen betydelse längre hur många brott av samma typ och svårighetsgrad man fortsätter att begå. Straffet blir ändå detsamma i slutändan. Brottsens låga straffvärde gör att häktning inte kommer ifråga och att gärningsmännen inte blir inlåsta. Detta trots upprepad brottslighet.

Polisen ägnar idag en stor del av sin tid att jaga kriminella som vi redan gripit flera gånger tidigare, men som inte är dömda för de brotten ännu. Anledningen är att brotten enskilt inte når upp till en nivå som utgör grund för häktning. Gärningsmännen kommer dömas efter hand som utredningar färdigställs, åtal väcks och domstolsförhandling hålls. Detta tar i normalfallet mycket lång tid och då har vi inte ens räknat in den tid det tar

Ett fåtal individer begår de flesta brotten. Men polisen tvingas jaga samma personer om och om igen, skriver artikelförfattaren. Foto: Björn Larsson Rosvall/TT

från att dom meddelats tills dess att straffet skall verkställas. Den livsstilskriminelle slutar inte begå brott i avvaktan på att denna långa process skall nå i mål. Han fortsätter ta polisresurser i anspråk, genererar nya brottsoffer och utredningar och skapar mer otrygghet för människor.

Kriminella som är inlåsta begår inte nya brott. En och annan kommer säga att man inte blir bättre människa av att sitta inlåst. Så är det givetvis, men det förebygger fortsatt brottslighet under tiden och skyddar en mängd potentiella brottsoffer samt är trygghetskapande. Vi måste fokusera mer på brottsoffren än på gärningsmännen. De senare får alltid en ny chans så småningom.

Vi vet att det är ett fåtal individer som begår de flesta brotten. Om de gärningsmän polisen griper för brott som genererar fängelsestraff, förblev inlåsta till dess straff avtjänats, skulle vi få mer uträttat med den resurs vi har i dag. Nu tvingas vi jaga samma personer om och om igen.

Genom att höja lägsta straffet till två år som man gjort med grovt vapenbrott, blir vinsten att den kriminelle i normalfallet inte kommer ut på gatan igen direkt efter förhör för just detta specifika brott. Huvudregeln blir istället häktning. Fler brott måste ge längre straff, men samtidigt måste man följa upp med en snabbare rättsprocess hela vägen. Skyddstillsyn är förvisso ett straff i juridisk mening, men för den livsstilskriminelle är det inget straff. Samma gäller för åtalsunderlåtelse och böter och i viss mån samhällstjänst. För återfallsförbrytare/livsstilskriminella måste fängelse vara regel. Andra gången man döms för brott som man tidigare dömts för bör leda till hårdare bedömning andra gången och så vidare. Kanske bör man även se över om skalan för de tidsbestämda straffen inte borde vara lite längre än vad som är fallet idag – åtminstone för en del grövre brott.

→ SvD.se

Följ debatt om kriminaliteten

18 jan 2018:

"Brottsligheten flyttar inte – det är en myt"

11 dec 2017:

"Kostnaderna för våldsbrott har underskattats"

30 aug 2017:

"Kriminella ges fritt spelrum i domstolarna"

16 mars 2017:

Rektor: Kriminella elever måste kunna stoppas SvD.se/om/debatten-om-kriminalitet

Om majoriteten av väljarkårens representanter i riksdagen vill se längre straff för kriminella, måste de ge domstolarna verktyg att döma till längre straff. Därför måste straffskalor och bedömningsgrunder ses över. Det räcker inte med att höja straffpåföljden i den nedre delen av skalan.

Det måste också kunna löna sig att berätta sanningen i förhör. Genom att möjliggöra för misstänkta att genom samarbete delvis kunna påverka sin strafftid, kan man komma längre i utredningarna samtidigt som utredningstider och häktningstider förkortas. Denna modell förekommer redan i många länder runt omkring oss och innebär inte, som en del kommer invända, att man kan peka finger åt en person och att denne sedan döms till ansvar för brottet och att den som pekar går fri. Samma krav på bevisning om brott gäller som tidigare.

Utredningen kan föras framåt på ett mer effektivt sätt, vilket sammantaget kan leda till att fler lagförs och att man kommer åt fler gärningsmän i en brottsgruppering. Det måste löna sig att samarbeta. Varför skall man annars göra det? Misstänkta i utredningar om grova brott har inte sällan en del i vägskalet som talar för att det bästa för egen del nog är att vara tyst. Det måste finnas någonting i den andra vägskalet som motvikt. En tung motvikt är längden på straffet. Kollegor inom såväl polis som åklagarväsendet i grannländer som tillämpar systemet, vittnar om dess fördelar. Vi som arbetar med internationella utredningar rörande grov och organiserad brottslighet, ser våra grannländer komma någon vart i sina utredningar. Detta tack vare att man pratar i större utsträckning. Våra egna utredningar präglas av tystnad och "inga kommentarer". Varför samarbeta? Vad tjänar jag på det?

Sverige behöver göra genomgripande förändringar i ett system som inte längre fungerar tillfredsställande i dagens samhälle. Nödvändiga justeringar måste till för att anpassa oss till vår omvärld.

Stora förändringar i rättskedjan tar tid

och måste påbörjas nu om vi i framtiden skall kunna upprätthålla en acceptabel rättsstat för alla. Ännu så länge har vi bara sett kosmetiska förändringar. Rättssäkerhet handlar inte bara om att ingen oskyldig skall dömas för brott. Lika viktigt är att människor känner att de som begår brotten döms till rättvisa straff som svarar mot de gärningar som begåtts. Om för få döms till ansvar för de brott som begås, tappar medborgarna gradvis tron på att rättsstaten fungerar. Det vore allvarligt. Samhället måste anpassa sitt regelverk för att utvecklingen skall hejdas och förtroendet för rättsstaten upprätthållas.

Stefan Steiner

spaningsledare, Region Syd, sektionen mot Internationell, grov och organiserad brottslighet (IGOB)